

Солоіденко Г.,
проф. наук. співроб. НБУВ, старш. наук. співроб.,
канд. іст. наук

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕК НАН УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглянуто питання ефективності та якості роботи бібліотек НАН України, основна увага зосереджена на проблемах формування та використання електронних ресурсів та доступу до віддалених баз даних.

Ключові слова: академічні бібліотеки, електронні інформаційні ресурси, доступність, ефективність роботи бібліотек.

The article examines the effectiveness and quality of activities of libraries of the NAS of Ukraine. Its main focus is on the problems of development and usage of electronic resources and access to remote databases.

Keywords: libraries of the NAS of Ukraine, electronic information resources, availability, effectiveness of libraries activities.

В статье рассматриваются вопросы эффективности и качества работы библиотек НАН Украины, основное внимание сосредоточено на проблемах формирования и использования электронных ресурсов и доступа к удаленным базам данных.

Ключевые слова: академические библиотеки, электронные информационные ресурсы, доступность, эффективность работы библиотек.

Важливою рисою сучасних процесів формування електронного документного простору є стійкий розвиток і нарощування електронних інформаційних ресурсів, у створенні яких беруть участь установи різних сфер діяльності (науки, освіти, культури та ін.). Нині кількість загальнодоступних науково-освітніх електронних бібліотек і колекцій, повнотекстових зібрань, створюваних окремими особами, тематичних ресурсів і сайтів установ різних сфер в Інтернеті

нараховують тисячі. Неупорядкованість, стихійність й екстенсивність розвитку мережі Інтернет спонукає кожного дослідника самостійно обстежувати інформаційне середовище або користуватися послугами інформаційних кампаній, інфопосередників.

Академічний сегмент глобального інформаційного простору суспільства знань набуває дедалі більшої ваги, проте недостатній обсяг інформаційних ресурсів наукових установ у мережі Інтернет не відповідає реальним напрацюванням учених. Сучасні принципи організації інформації в електронному середовищі вимагають нових підходів до управління бібліотечно-інформаційними ресурсами і сервісами на основі інтеграції розподілених інформаційних масивів, потребують розвитку дієвої координації та міжбібліотечної взаємодії.

Сьогодні, залежно від вирішуваних академічними установами завдань зі збереження даних та надання доступу до інформаційних ресурсів, створюються електронні бібліотеки, розподілені бази даних та знань, удосконалюється телекомунікаційна інфраструктура, формується середовище цифрової спадщини. Суттєву роль у цьому процесі відіграють академічні бібліотеки, які видозмінюють свою діяльність з орієнтацією на формування та використання інформаційних ресурсів засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, упроваджують нові форми комплектування, збереження та надання доступу до документної інформації, створюють нові інформаційні продукти.

Ще 30 років тому академічні бібліотеки були переважно закритими установами, орієнтованими на обслуговування власними фондами фахівців своїх установ. Серйозні зрушення, що відбулися в останні десятиліття, кардинально змінили ситуацію. Більшість установ стали створювати електронні ресурси власної генерації, у результаті будь-який користувач має змогу отримати достовірну наукову інформацію з перевірених джерел, що суттєво відрізняє їх від джерел, розміщених у традиційних пошукових системах.

Проблеми формування електронних інформаційних ресурсів у академічному середовищі активно почали розробляти ще у 80-х роках ХХ століття. У вересні 1987 р. відбулося спільне виїзне засідання Проблемної комісії з автоматизації Бібліотечної ради АН СРСР і Бібліотечної ради АН УРСР, на якому розглядалися питання створення автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи АН УРСР. Проте, незважаючи на велику кількість засідань та рішень Інформаційно-бібліотечної ради НАН України, прийнятих з цього питання, та чисельних обговорень стану справ на наукових конференціях, до цього часу ще

не вироблено концепції формування єдиного документного простору. У практиці роботи академічних бібліотек та відділів інформації спостерігається суттєвий розрив між темпами формування електронних інформаційних ресурсів, а проблеми їх інтеграції не отримали ще цілісного розгляду та відображення у відповідних інструктивних документах.

Роль академічних бібліотек у формуванні національних інформаційних ресурсів, забезпеченні громадського доступу до них неухильно зростає. Нині спостерігається кількісне нарощування різноманітних електронних ресурсів і поступове збільшення використання їх у електронному форматі в локальному і віддаленому режимах.

Особливо активно працюють у цьому напрямі НБУВ та ЛННБ, які у 2010 р. приєдналися до організації міжнародного проекту Бібліотеки Конгресу США «Світова цифрова бібліотека», метою якої є сприяння взаєморозумінню та поінформованості представників різних країн і культур, поширення багатомовного змістового ресурсу в мережі Інтернет, сприяння науковим дослідженням, освіті, скорочення «розриву» в цифрових технологіях.

НБУВ є учасником електронної бібліотеки «Золота колекція Євразії», започаткованої Некомерційним партнерством «Бібліотечна Асамблея Євразії». Основна ідея проекту – представлення найцінніших видань, що віддзеркалюють специфіку народів країн ЄвроАзЄС та інших держав-учасниць СНД, а також розкривають історичні корені, культурно-духовні зв'язки, взаємодію між народами Співдружності. В основу проекту покладено «експозиційний підхід», який супроводжується відповідними електронними образами документів та реферативно-бібліографічною інформацією.

Динамічно розвивається система реферування української наукової літератури, яку підтримують такі установи: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України, НБУВ, Національна наукова медична бібліотека України та Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. Обсяг інформаційних ресурсів загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова», представленої у вільному доступі в мережі Інтернет, перевищує 500 тис. записів.

Потужним інформаційним ресурсом, доступним для вітчизняних та зарубіжних користувачів, є БД «Наукова періодика України», яка включає понад 800 тис. статей з 2 тис. журналів і збірників наукових праць. Запитуваним зібранням є електронна бібліотека

авторефератів дисертацій, захищених в Україні, успішно реалізується проект створення електронного ресурсу «Спеціалізовані та архівні фонди НБУВ», забезпечено онлайн-доступ до імідж-каталогів та баз даних спеціалізованих колекцій НБУВ тощо.

Друга найбільша серед академічних бібліотек – Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника – активно нарощує свої електронні ресурси: веде 18 баз даних, загальний обсяг яких становить 543 760 бібліографічних записів, формує електронний каталог, який нині нараховує 430 тис. записів, базу даних авторитетних записів, обсяг яких – 25 тис. З 2012 р. Бібліотекою відкрито доступ до імідж-каталогу, обсяг якого становить 3 600 тис. сканованих карток. ЛННБ згідно з Угодою про реалізацію документально-інформаційного проекту, що стосується культурної спадщини українського і польського народів у фондах Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника та Національного закладу ім. Оссолінських у Вроцлаві отримала 2 767 787 сканованих копій з рукописних документів XI–XX ст.

Із року в рік зростають обсяги мережевих ресурсів і академічних установ. Найбільший за обсягом електронний ресурс власних праць створює Інститут історії України, його електронна бібліотека нараховує понад 220 монографій, колективних праць, збірників статей, документальних та довідкових публікацій (близько 4 тис. pdf-файлів окремих статей, розділів, параграфів). Оцифровано й виставлено на порталі понад 30 випусків «Історичних зошитів» за 1988–1993 рр. – унікального історіографічного проекту, з якого, власне, стартувала в Україні академічна історична наука новітньої доби. У мережі представлено 33 тис. бібліографічних записів, що включають електронний архів Голодомору в Україні 1932–1933 рр., повнотекстовий електронний архів «Українського історичного журналу» за 1998–2012 рр., 22 томи хронологічного довідника «Україна. Хроніка XX ст.» (2004–2010) у вигляді бази даних зі зручною системою навігації тощо.

Українським мовно-інформаційним фондом НАН України створено Український лінгвістичний портал, де представлено електронну бібліотеку морфологічно анотованих українських текстів та електронний каталог цифрової лексичної картотеки з розвиненими мовно-інформаційними функціями. Розробкою Фонду є електронне видання «Словники України», що нараховує близько 300 тис. слів, призначене для надання користувачам лексикографічної інформації про слова української мови.

Низка академічних бібліотек формування фонду власних електронних ресурсів розпочала з оцифрування журналів, що

видають установи: Головна астрономічна обсерваторія – з оцифрування журналів «Кинематика и физика небесных тел» (з 1985 р.), «Космічна наука і технологія» (з 1995 р.), популярного журналу «Світгляд» (з 2006 р.). Нині архів наукових журналів обсерваторії нараховує 2221 статтю. Бібліотека Інституту економіки промисловості представила журнал «Економіка промисловості» на сайті установи. Інститут ботаніки оцифрував 954 статті журналу «Альмологія» (1991–2008 рр.) [11].

Досить вагомим інформаційним ресурсом є сигнальна інформація «Сварка и родственные технологии», яку видає бібліотека Інституту електрозварювання на основі розкриття змісту всього світового потоку періодичних видань, матеріалів наукових конференцій і симпозіумів з проблем зварювання та споріднених технологій (3399 записів на основі перегляду 410 назв журналів). Сигнальну інформацію розсилають замовникам, розміщують на сайті Інституту, матеріали включають до російського журналу «Сварочное производство» та РЖ «Сварка».

Завдяки тому, що в Інституті фізики напівпровідників діє бібліотека Міжнародного товариства з оптичної техніки (SPIE), співробітники установи мають змогу користуватися електронною бібліотекою, в якій розміщені журнали «Optical Engineering», «Biomedical Optics», «Electronic imaging». Крім того, Інститут є базовою організацією Українського відділення Міжнародного товариства дисплейної техніки (SID) і отримує видання цього товариства. Через виділений в Інтернеті швидкісний канал зв'язку користувачі бібліотеки мають можливість в онлайн-режимі спілкуватися із зарубіжними інформаційними центрами.

Бібліотеки інститутів колоїдної хімії та хімії води, фізичної хімії, монокристалів створюють електронні колекції за тематикою досліджень інститутів, використовуючи електронні зібрання вчених інститутів. У бібліотеці Інституту монокристалів створено повнотекстову БД статей із хімії, сформовану з електронних бібліотек учених, яка нараховує 2 217 записів. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води лише у 2012 р. до локальної бібліотечної електронної мережі ввела 200 книг з проблематики досліджень Інституту, залучивши приватні електронні бібліотечки співробітників, зібрані ними з різних джерел.

Свідченням ефективної роботи бібліотек з формування ресурсів є й досить високий показник книгообміну – у більшості бібліотек НДУ він становить майже 20%. Використовуючи видавничу продукцію своїх установ, академічні бібліотеки завдяки книгообміну

мають змогу отримувати нові видання колег із-за кордону, доукомплектовувати свої фонди неопублікованими та малотиражними виданнями, що безперечно викликає інтерес у науковців та дослідників. Поширенню видань академічних установ НАН України сприяло й розпорядження Президії НАН України від 23.02.2012 р. «Порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами НАН України», основною метою якого було встановлення єдиних вимог та визначення теоретико-методологічних засад обліку та розповсюдження видавничої продукції всіх видів, підготовленої та випущеної установами НАН України.

Щодо видавничої діяльності установ НАН України позитивним є факт зростання її обсягів і асортименту. Протягом 2012 р. вченими Академії видано близько 800 наукових книг, зокрема 570 монографій та 214 збірників наукових праць. Опубліковано понад 25 тис. статей, з яких 5,4 тис. – у провідних фахових закордонних журналах. Для освітньої галузі підготовлено значну кількість навчальної, довідкової та науково-популярної літератури, загалом – 470 книг. Такий солідний інформаційний ресурс має бути представлений на сайтах установ та використаний читачами.

Досить важливим інструментом інтеграції академічних інформаційних ресурсів у світовий простір є наявність їхніх англійських версій. Слід зазначити, що 98 % науково-технічної інформації у сучасному світі з'являється англійською мовою, саме вона є мовою доступу до світових наукових здобутків. Усвідомлення необхідності розвитку й постійного супроводу наукових видань їх англійськими версіями може стати дієвим фактором подолання очевидної ізоляваності від світової науки.

Власні електронні зібрання (інституціональні депозитарії) формувалися і в низці академічних установ. Інститутом програмних систем НАН України з використанням протоколу обміну даними OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) проведено агрегацію метаданих інституціональних депозитаріїв України і створено єдину точку доступу до їх повнотекстових ресурсів. Учені сподіваються, що у недалекому майбутньому – це альтернатива комерційній видавничій діяльності у справі розповсюдження наукової інформації [5].

Досвід бібліотек України, зокрема бібліотек академічної мережі зі створення відкритих електронних архівів (репозитаріїв), визнано успішним на міжнародному рівні. Згідно з Реєстром репозитаріїв відкритого доступу у світі зафіксовано більше 200

відкритих архівів, з них 28 – в Україні. У рейтингу веб-сторінок світових репозитаріїв, який здійснює дослідницька група Cybermetrics Lab, репозитарій Інституту біології південних морів у червні–грудні 2011 р. посідав 641 місце, а вже у січні 2012 р. – 449 місце серед зареєстрованих у світі (презентаційну карту репозитаріїв у світі дивитися за адресою: <http://maps.repository66.org/>) [4].

Бібліотека Інституту біології південних морів визнана одним з кращих в Україні інституційних депозитаріїв. Як представник України при Міжнародній океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту вона бере участь у створенні зведеного тематичного електронного репозитарію бібліотек водної тематики країн Східної і Центральної Європи, у якому задіяні 13 бібліотек та інформаційних центрів п'яти країн – Болгарії, Латвії, Польщі, Росії і України [1].

Зростаючі високими темпами масиви інформації зумовлюють необхідність організацій їх ефективного освоєння через кооперацію бібліотечних установ, сприяють ефективному використанню інформаційних ресурсів при вирішенні проблем на стику наук. Це пов'язано з тим, що корпоративність при формуванні інформаційних ресурсів підвищує рівень повноти представленої інформації та забезпечує великі можливості користувачам з її доступності [7].

Корпоративні ресурси академічних бібліотек, зокрема зведені електронні каталоги, зведені покажчики інформаційних ресурсів, біографічні та бібліографічні БД мають бути забезпечені єдиними програмними пошуковими системами, ефективним доступом через спеціалізовані інформаційні портали. Саме за таких умов процес інтеграції забезпечить створення стабільного бібліотечного сегменту інформаційного простору, здатного надавати доступ до різномірної інформації, сприяти підвищенню якості та рівня інформаційних продуктів і послуг, забезпечити максимально повне задоволення потреб користувачів [3].

Упродовж 20 років НБУВ видає систематичний науково-інформаційний покажчик «Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек Науково-дослідних установ НАН України», який є запитуваним та актуальним серед науковців та користувачів [9]. Також корпоративним ресурсом бібліотек академічних установ є «Інформаційний покажчик неопублікованих бібліографічних списків, підготовлених бібліотеками науково-дослідних установ НАН України». Проте робота зі створення корпоративних ресурсів академічних бібліотек знаходиться ще в процесі

становлення і потребує подальшого наукового і методичного забезпечення.

Бібліотеки НДУ НАН України координують роботу не лише з профільними та суміжними за тематикою установами, а й з бібліотеками інших систем і відомств, зокрема публічними бібліотеками та бібліотеками вищих навчальних закладів. Відомості про свої інформаційні ресурси, переважно зарубіжні та вітчизняні періодичні видання, впродовж останніх п'яти років надсилають до зведених регіональних каталогів бібліотеки НДУ НАН України, розташовані в містах: Харкові, Донецьку, Дніпропетровську.

Бібліотеки НДУ Північно-східного наукового центру НАН України надавали відомості до Зведеного каталогу іноземних наукових журналів, що надійшли до бібліотек м. Харкова, який видає ХДНБ ім. В. Г. Короленка, брали участь у науковому дослідженні «Взаємодія бібліотек Харкова як умова їх розвитку».

Робота у плані об'єднання та представлення інформаційних ресурсів на порталі НБУВ та академічних установ повинна отримати подальший розвиток, зокрема, слід поширити досвід НБУВ зі створення депозитарію наукової періодики на інші види публікацій, а саме матеріали наукових конференцій, продовжувати видання, підручники тощо [8].

Питання формування електронних ресурсів бібліотек науково-дослідних установ НАН України, запровадження системи показників ефективності знайшли широке висвітлення в рамках виконання НБУВ наукових тем: «Технологія і організація формування і використання інформаційних ресурсів наукової бібліотеки» (2002–2004); «Інформаційні технології в системі інноваційної діяльності наукової бібліотеки» (2005–2007), «Управління бібліотечно-інформаційною діяльністю наукової бібліотеки» (2008–2010), «Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки» (2010–2013) [12].

Діяльності бібліотек науково-дослідних установ у цих дослідженнях, як правило, були відведені окремі розділи. В основу досліджень було покладено вивчення стану формування і використання бібліотечно-інформаційних ресурсів НАН України за даними моніторингу та аналізу планово-звітної документації бібліотек НДУ, динаміки та ефективності розвитку бібліотечно-інформаційних підрозділів системи, основних статистичних показників їхньої роботи за останні 5 років, визначення «вузьких» місць і потенційних можливостей бібліотек, найбільш впливових факторів на зміст, характер

та якісний рівень роботи кожної конкретної бібліотеки і бібліотечної мережі у цілому.

Проблеми інформатизації, формування національного інформаційного ресурсу, інноваційної діяльності НБУВ та установ НАН України широко обговорюють на різноманітних наукових форумах, які знайшли висвітлення у колективних монографіях «Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства», «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища», «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства», монографіях К. Лобузної «Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності» та Т. Добко «Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України: становлення та розвиток».

У визначенні ефективності роботи академічної бібліотеки поряд із такими показниками, як повнота комплектування, формування повнотекстових колекцій та оцифрування особливо цінних видань, сьогодні все більше уваги приділяють інноваційним формам обслуговування, зокрема забезпеченню віддаленого доступу в обслуговуванні користувачів, відображенню інформаційних ресурсів на сайтах установ, використанню можливостей Інтернету та наданню доступу до світових інформаційних ресурсів.

Відкритий доступ і електронні ресурси – головні напрями розвитку сучасних бібліотек. Генеральний директор Державної публічної науково-технічної бібліотеки Яків Шрайберг у своїх виступах на кримських міжнародних конференціях неодноразово наголошував: «Если библиотека не будет постоянно развивать свои электронные ресурсы и гарантировать своим читателям доступ к другим электронным ресурсам – она может перестать быть библиотекой в прямом смысле слова» [3].

Академічні бібліотеки намагаються активно розвивати електронні ресурси, створюючи проекти електронних бібліотек і архівів, електронних колекцій і бібліотечних систем, а також окремі корпоративні проекти. Водночас слід зазначити, що розробники багатьох проектів зі створення електронних інформаційних ресурсів вирішують однакові організаційно-технічні і методичні завдання часто без врахування уже наявних розробок, що призводить до дублювання і нерационального витрачання інтелектуальних зусиль і матеріальних ресурсів. Спостерігаються значні відмінності в інформаційних моделях, технологіях, принципах комплектування та інших компонентах

інформаційних систем бібліотек, архівів, музеїв НАНУ. Є необхідність у створенні моделі інтеграції електронного документного ресурсу установ на регіональному та загальнодержавному рівнях.

Нині теоретичні основи інтеграції ресурсів майже не розроблені, а рівень інформаційного представлення НАН України в глобальних комп'ютерних мережах є недостатнім. Існує необхідність прискорення темпів формування інформаційного академічного середовища, а також нагальна потреба у розробленні інформаційних технологій інтелектуальної обробки документальних масивів, спрямованих на виділення нових знань [10].

Інтернет сьогодні став невід'ємною складовою частиною бібліотечних ресурсів і сервісів. Залучення віддалених користувачів значно розширило коло потенційних споживачів бібліотечних послуг, каталогізація веб-ресурсів підвищила інформаційний потенціал бібліотечного фонду, саме тому трансформація бібліотек, пристосування їх до існуючих соціально-економічних реалій, до технологічних новацій, кількість яких постійно зростає, виступає як найважливіший показник ефективності та якості роботи, успішного функціонування в сучасному інформаційному просторі.

Для ефективного управління стратегією діяльності як окремої бібліотеки, так і мережі бібліотек сьогодні потрібна система управління, що дає змогу здійснювати моніторинг стратегічних ініціатив, упровадження інновацій, прийняття єдиних технічних рішень.

Список використаних джерел

1. *Акімова О. А.* Опыт создания электронного репозитария Института биологии южных морей НАН Украины / О. А. Акімова, Д. Я. Слипецкий, Л. В. Веселовская // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2012. – Вып. 10. – С. 213–222.

2. *Боряк Г.* До питання про стан і перспективи розвитку мережових інформаційних ресурсів соціогуманітарних наук / Г. Боряк // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Електронні інформаційні ресурси : Зб. наук. пр. / відп. ред. Г. В. Боряк. – К. : НАН України, Інститут історії України, 2013. – Число 21. – С. 9–27.

3. *Добко Т. В.* Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України: становлення та розвиток

(XX ст. – перше десятиліття XXI ст.) / Т. В. Добко; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 376 с.

4. *Здановська В. П.* Інформаційно-бібліотечний складник сайтів науково-дослідних установ НАН України / В. П. Здановська // Бібл. вісн. – 2010. – № 3. – С. 1–7.

5. *Костенко Л. Й.* Бібліотека суспільства знань: концептуальна модель / Л. Й. Костенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2006. – № 1. – С. 23–28.

6. *Кулаковська Т. Л.* Бібліотечно-інформаційна складова наукової діяльності в соціокультурному просторі / Т. Л. Кулаковська // Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства: монографія / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – 2012. – К. : НБУВ, 2012. – С. 161–206.

7. *Лаврик О. Л.* Академическая библиотека в современной информационной среде / О. Л. Лаврик // Сибир. отд-ние РАН, Гос. публ. науч.-техн. б-ка. – Новосибирск, 2003. – 245 с.

8. *Лобузін К.* Проблеми створення комплексних цифрових ресурсів історико-культурної та наукової спадщини / К. Лобузін // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Електронні інформаційні ресурси : зб. наук. пр. / відп. ред. Г. В. Боряк. – К. : НАН України, Ін-т історії України, 2013. – Число 21. – С. 121–131.

9. *Малолетова Н. І.* Централізоване комплектування зарубіжними періодичними виданнями бібліотек мережі НАН України : історичний огляд / Н. Малолетова, О. Полякова // Бібл. вісн. – 2012. – № 6. – С. 20–30.

10. *Онищенко О.* Яка бібліотека нам потрібна / О. Онищенко // Україна. Наука і культура. – К., 2004. – Вип. 32. – С. 60–68.

11. *Солоіденко Г. І.* Библиотеки НАН Украины и перспективные Интернет-технологии / Г. Солоіденко // Книжная культура. Опыт прошлого и проблемы современности: к 285-летию основания Академической типографии в России : материалы V науч. конф., Москва, 24–26 окт. 2012 г. – М., 2012. – С. 243–247.

12. *Солоіденко Г. І.* Ефективність роботи академічних бібліотек / Г. І. Солоіденко // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 11–12 верес. 2013 р. – Л. : Вид-во Львівської політехніки, 2013. – С. 154–163.

13. *Шрайберг Я. Л.* Электронная информация, библиотеки и общество: что нам ждать от нового десятилетия информационного века? / Я. Л. Шрайберг // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – № 1. – С. 11–62.

Солоіденко Г. Електронні інформаційні ресурси бібліотек: проблеми інтеграції.

Ключові слова: академічні бібліотеки, електронні інформаційні ресурси, доступність, ефективність роботи бібліотек.

У статті розглянуто питання про науково обґрунтовані підходи до оцінки ефективності та якості роботи бібліотек, зокрема, акцентується увага на проблемах формування і використання електронних ресурсів та забезпечення доступу до віддалених баз даних.

Наголошується, що нині академічний сегмент глобального інформаційного простору суспільства знань набуває дедалі більшої ваги, проте недостатній обсяг інформаційних ресурсів академічних установ у мережі Інтернет не відповідає реальним напрацюванням учених. Поява нових видів обслуговування, зокрема онлайн-обслуговування, віртуальної довідкової служби, веб-орієнтованих баз даних, надання інтерактивних інформаційних послуг суттєво впливає на ефективність обслуговування, значно залежить від розвитку технічного забезпечення, підготовки кадрів, нових організаційних рішень у академічних установах.

Автор зосереджує увагу на необхідності об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек і на внутрішньодержавному, і на міждержавному рівні, зазначає, що корпоративність при формуванні інформаційних ресурсів підвищує рівень повноти представленої інформації та забезпечує великі можливості користувачам з її доступності. Для ефективного управління стратегією діяльності як окремої бібліотеки, так і мережі бібліотек потрібна система управління, яка дає змогу здійснювати моніторинг стратегічних ініціатив, упровадження інновацій, прийняття єдиних технічних рішень.

Soloidenko H. Electronic information resources of libraries of the NAS of Ukraine: problems of integration.

Keywords: libraries of the NAS of Ukraine, electronic information resources, availability, effectiveness of libraries activities.

The paper considers the scientifically grounded approaches to assess the effectiveness and quality of libraries. In particular it is focused on the problems of the development and the usage of electronic resources and the access to remote databases.

It is noted that the current academic segment of the global information space of knowledge society is presently becoming more important. The low availability of the information resources of academic institutions on the Internet is a testament of the backlog of network support from the real achievements of scientists. The emergence of new services, including online services, virtual reference services, web-based databases, interactive information services significantly affects the effectiveness of service, largely depends on the development of technical support, training, new organizational solutions in academic institutions.

Author focuses on the need to join information resources of libraries both intrastate and inter-state and indicates that corporatism in the formation of information resources increases the completeness of the information provided and offers great potential availability to users. Efficient management strategy of both separate library and network of libraries needs a management system that enables one to monitor strategic initiatives, innovation, adoption of common technical solutions.

Солоиденко Г. Электронные информационные ресурсы библиотек: проблемы интеграции.

Ключевые слова: академические библиотеки, электронные информационные ресурсы, доступность, эффективность работы библиотек.

В статье рассмотрен вопрос о научно обоснованных подходах к оценке эффективности и качества работы библиотек, в частности, акцентируется внимание на проблемах формирования и использования электронных ресурсов и обеспечения доступа к удаленным базам данных.

Отмечается, что в настоящее время академический сегмент глобального информационного пространства общества знаний приобретает все больший вес, однако недостаточный объём информационных ресурсов научных учреждений в сети Интернет не соответствует реальным наработкам ученых. Появление новых видов обслуживания, в частности онлайн-обслуживания, виртуальной справочной службы, веб-ориентированных баз данных, предоставление интерактивных информационных услуг существенно влияет на эффективность обслуживания, значительным образом зависит от развития технического обеспечения, подготовки кадров, новых организационных решений в академических учреждениях.

Автор акцентирует внимание на необходимости объединения информационных ресурсов библиотек, и на отраслевом, и на региональном уровне, отмечает, что корпоративность при формировании информационных ресурсов повышает уровень полноты представленной информации, обеспечивает большие возможности пользователям по ее доступности. Для эффективного управления стратегией деятельности как отдельной библиотеки, так и сети библиотек нужна система управления, которая позволяет осуществлять мониторинг стратегических инициатив, внедрение инноваций, принятия единых технических решений.